

Sygn. akt II CSK 347/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSA Monika Koba

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej

"M." w C.

o uchylenie uchwał,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 lutego 2013 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 listopada 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 24 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w P., uwzględniając powództwo powoda A. K., uchylił uchwałę nr 11/2011 podjętą w dniu 22 kwietnia 2010 r. przez Radę Nadzorczą pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „M.” (dalej: SML-W „M.”) w części dotyczącej § 5 ust. 2 Regulaminu rozliczenia kosztów dostawy ciepła w SML-W „M.” w C.

Ustalił, że powód jest członkiem pozwanej spółdzielni i przysługuje mu spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr 7 położonego w C. przy ulicy S. 16, znajdującego się w zasobach pozwanej spółdzielni. Na posiedzeniu Rady Nadzorczej pozwanej w dniu 22 kwietnia 2010 r. podjęta została jednogłośnie uchwała nr 11/2010 wprowadzająca Regulamin rozliczenia kosztów dostawy ciepła w SML-W „M.”, który w § 5 stanowi, że:

1. Ustalone koszty zakupu energii cieplnej dla potrzeb centralnego ogrzewania w budynkach wyposażonych w ciepłomierze dzieli się pomiędzy lokale z zastosowaniem metod wykorzystujących: - albo wskazania urządzeń wskaźnikowych nie będących przyrządami pomiarowymi w rozumieniu przepisów metrologicznych (podzielniki kosztów), - albo kubaturę lub powierzchnie tych lokali;
2. Rozliczenie kosztów zakupu energii cieplnej dla potrzeb centralnego ogrzewania wg wskazań podzielników kosztów odbywa się w budynkach, w których wszyscy właściciele mieszkań wyrażą zgodę na taką formę rozliczeń w okresie obowiązywania umowy zawartej między Spółdzielnią, a firmą dokonującą rozliczenia;
3. W przypadku rozliczeń kosztów c.o. na podstawie 1m^2 powierzchni użytkowej, koszt ogrzewania 1 m p.u. wynika z ilorazu całkowitego kosztu zakupu energii cieplnej przez powierzchnię użytkową nieruchomości (budynku).

O uchwaleniu Regulaminu rozliczania kosztów dostawy ciepła powód i jego żona poinformowani zostali w dniu 28 kwietnia 2010 r. Nie otrzymali odpisu uchwały z uzasadnieniem ani nie zostali powiadomieni o możliwości jej zaskarżenia. Powód zapoznał się z treścią uchwały w dniu 17 czerwca 2010 r.

W tych okolicznościach powództwo, wniesione z zachowaniem terminu, było uzasadnione. W ocenie Sądu pierwszej instancji, zaskarżona uchwała narusza

interes powoda. Artykuł 45a ust. 8 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (obecnie jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1059, dalej: „Prawo energetyczne”) stanowi, że koszty zakupu ciepła rozlicza się w części dotyczącej ogrzewania lokali mieszkalnych i użytkowych, stosując metody - wskazania ciepłomierzy, wskazania urządzeń niebędących przyrządami pomiarowymi, powierzchnię lub kubaturę lokali, a dla wspólnych części budynku nielokalowego - powierzchnię lub kubaturę tych części odpowiednio w proporcji do powierzchni lub kubatury zajmowanych lokali. Koszt przygotowania ciepłej wody użytkowej dostarczanej centralnie przez instalację w budynku wielolokalowym rozlicza się, stosując metody wykorzystujące wskazania wodomierzy ciepłej wody w lokalach bądź liczbę osób zamieszkujących stale w lokalu. Wybrania metody rozliczenia całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe dokonuje właściciel lub zarządca budynku tak, aby wybrana metoda stymulowała energooszczędne zachowania oraz zapewniała prawidłowe warunki eksploatacji budynku, a także zapewniała ustalenie opłat w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Wybraną metodę właściciel lub zarządca wprowadza w formie wewnętrznego regulaminu rozliczeń ciepła (art. 45a ust. 9 i 10 Prawa energetycznego). Wskazane przepisy nie wykluczają możliwości zastosowania mieszanej metody rozliczenia kosztów dostawy ciepła, ale nawet gdyby podzielić stanowisko strony pozwanej, że przyjęcie metody mieszanej pozostaje w sprzeczności ze wskazanymi przepisami, to wybór metody preferowanej przez pozwaną, tj. rozliczenie kosztów dostawy ciepła według kubatury lub powierzchni mieszkań kłóci się z zasadami demokracji, w której większość a nie jednostka decyduje o sprawach danej spółdzielni. Metoda kubaturowa lub powierzchniowa, wbrew stanowisku pozwanej, nie skłania do oszczędnych zachowań mieszkańców, bowiem jeśli nie mają oni wpływu na wysokość opłaty to nie mają dostatecznej motywacji do zmniejszenia zużycia ciepła. Takie rozwiązanie niweczy starania każdego z mieszkańców dążących do obniżenia kosztów za dostarczaną do jego lokalu energię.

Apelacja pozwanej wniesiona od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 listopada 2011 r.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Prawo energetyczne nakłada na zarządcę (lub właściciela) budynku, do którego doprowadzana jest energia ciepła obowiązek ustalenia w tzw. Regulaminie sposobu rozliczenia kosztów dostawy. Podjęta przez stronę pozwaną decyzja wyrażona została w Regulaminie, który w istocie - poprzez zamieszczenie w nim pkt 2 - pozostawił wybór metody rozliczenia kosztów decyzji mieszkańców. Ponadto Regulamin, który wchodzi w życie w określonej w nim dacie, nie określa sposobu wyrażenia zgody przez wszystkich członków spółdzielni ani terminów jej wyrażenia. W konsekwencji, mieszkańcy poszczególnych budynków w istocie z Regulaminu nie uzyskują wiedzy, w jaki sposób będą rozliczane koszty energii cieplnej w najbliższym sezonie grzewczym. Także dostawca nie ma wiedzy co do tego, jak konkretnie w danym budynku, będącym w zarządzie spółdzielni w danym okresie grzewczym, będą rozliczane koszty ogrzewania. Nie można więc przyjąć, że spółdzielnia wykonała ciążący na niej z mocy art. 45a ust. 9 Prawa energetycznego obowiązek dokonania wyboru metody spośród wskazanych w art. 45a ust. 8 cyt. tej ustawy i ustalenia tej wybranej metody w Regulaminie, skoro przyjęty przez nią ma mocy kwestionowanej uchwały Regulamin nie przesądzał w dacie jego wydania o tym, jaka metoda będzie stosowana. Regulamin w § 5 ust. 1 wskazuje jedynie obie możliwe do wyboru metody rozliczenia kosztów, a w ust. 2 § 5, nie wskazuje przyjętej metody tylko informuje, że w zależności od spełnienia określonych w nim warunków (zgoda wszystkich bądź brak zgody) rozliczenie następować będzie według jednej z metod.

Nadto, zgodnie z Prawem energetycznym, wybrana przez zarządcę budynku wielomieszkaniowego metoda powinna stymulować energooszczędne zachowania użytkowników lokali przy jednoczesnym zachowaniu prawidłowych warunków eksploatacji budynku. To zarządca więc powinien dokonać oceny - tak z punktu widzenia prawidłowej eksploatacji budynku jak i zachowania wymogu stymulacji energooszczędnych zachowań użytkowników - właściwej, optymalnej z punktu widzenia wskazanym kryteriów metody. Przyjęty sposób wyboru metody rozliczenia dostawy energii cieplnej nie zapewnia ustalenia opłat za ciepło, pobieranych od mieszkańców i użytkowników danego budynku w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody, a temu właśnie celowi miała

służyć wybrana metoda. Pozwana, będąc zobowiązana do wyrażenia woli rozliczania kosztów ciepła określoną metodą, nie wskazała żadnej argumentacji pozwalającej na ocenę prawidłowości wyboru w świetle zasad wynikających z Prawa energetycznego, żądając, aby powód przedstawił dowody na okoliczność, że wybrana przez kilku mieszkańców metoda narusza jego interes ekonomiczny. Nie ma też podstaw do podzielenia zaprezentowanego w apelacji pozwanej stanowiska, że metoda rozliczenia kosztów dostawy ciepła kubaturowo lepiej zabezpiecza prawidłowe warunki eksploatacji budynku.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniosła pozwana, która zaskarżył go w całości, opierając ją na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego:

- przez błędną wykładnię art. 45a ust. 9 w zw. z art. 45a ust. 8 Prawa energetycznego przez zastosowanie wykładni zwężającej i faktycznie ograniczenie, wbrew treści normy prawnej zawartej w tym przepisie, właścicielowi budynku wielolokalowego możliwości wyboru i opisu w regulaminie metod rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale;
- przez błędne zastosowanie art. 6 k.c. przez uznanie, mimo niewykazania tych okoliczności przez powoda, że przyjęta zasada rozliczeń *ad casum* nie stymulowała energooszczędnych zachowań i narusza jego interes ekonomiczny oraz wyciągnięcie na tej podstawie, w braku zaoferowania dowodu obciążającego powoda negatywnych skutków prawnych dla pozwanej.

Z uwagi na te zarzuty pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenia Sądu pierwszej instancji i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 45a ust. 8 Prawa energetycznego, koszty zakupu ciepła, o których mowa w ust. 2 (ciepła dostarczonego do budynku, w którym znajdują się lokale mieszkalne i użytkowe, zamieszkałe lub użytkowane przez osoby niebędące odbiorcami), rozlicza się w części dotyczącej: 1) ogrzewania, stosując metody

wykorzystujące: a) dla lokali mieszkalnych i użytkowych: - wskazania ciepłomierzy, - wskazania urządzeń wskaźnikowych, niebędących przyrządami pomiarowymi w rozumieniu przepisów metrologicznych, wprowadzonych do obrotu na zasadach i w trybie określonych w przepisach o systemie oceny zgodności, - powierzchnię lub kubaturę tych lokali, b) dla wspólnych części budynku wielolokalowego użytkowanych przez osoby, o których mowa w ust. 2, powierzchnię lub kubaturę tych części odpowiednio w proporcji do powierzchni lub kubatury zajmowanych lokali. Odnośnie do przygotowania ciepłej wody użytkowej dostarczonej centralnie przez instalację w budynku wielolokalowym, stosując metody wykorzystujące: a) wskazania wodomierz ciepłej wody w lokalach, b) liczbę osób zamieszkałych stale w lokalu (art. 45a ust. 8 pkt 2). W art. 48a ust. 9 Prawa energetycznego określono natomiast podmiot zobowiązany do wyboru jednej z metod rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe w tym budynku, którym jest właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego, oraz kryteria, którymi powinien się kierować przy wyborze jednej z metod. Zgodnie z tym przepisem, wybrana metoda, uwzględniając współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła na ogrzewanie, wynikające z położenia lokalu w bryle budynku przy jednoczesnym zachowaniu prawidłowych warunków eksploatacji budynku określonych w odrębnych przepisach, powinna stymulować energooszczędne zachowania oraz zapewniać ustalanie opłat w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Wbrew zarzutowi skargi kasacyjnej, zasadnie Sąd Apelacyjny wyłożył powołany wyżej przepis w ten sposób, że przyjął, iż wynika z niego obowiązek właściciela lub zarządcy budynku dokonania wyboru jednej z metod rozliczania kosztów zakupu ciepła, określonych w art. 48a ust. 8 Prawa energetycznego przez i to wyłącznie za pomocą kryteriów ustawowych określonych w art. 48a ust. 9 Prawa energetycznego. Sprzeczne więc z tymi zasadami było takie uregulowanie regulaminu wewnętrznego rozliczania ciepła, które w istocie kompetencję do podjęcia decyzji w przedmiocie wyboru jednej z tych metod przekazywały na rzecz użytkowników lokali mieszkalnych, którzy, ponadto, przy jej podejmowaniu mogli kierować się dowolnymi, subiektywnymi i niekoniecznie zgodnymi z określonymi w art. 45a ust. 9 Prawa energetycznego kryteriami wyboru jednej z metod rozliczeń.

W razie sporu dotyczącego prawidłowości wyboru przez zarządcę określonej metody rozliczeń kosztów zakupu ciepła, właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego powinien przedstawić przyczyny wyboru jednej z metod rozliczeń przewidzianych w art. 45a ust. 8 Prawa energetycznego. W takim przypadku, kwestionujący prawidłowość tego wyboru powinien przedstawić dowody kwestionujące zasadność tego wyboru. Jeżeli jednak - tak, jak miało to miejsce w ustalonym stanie faktycznym - decyzja dotyczącą wyboru jednej z metod rozliczeń nie została podjęta przez właściciela lub zarządcę budynku, a jedynie został zaaprobowany wybór metody dokonany przez użytkowników lokali, właściciela lub zarządcę budynku obciąża ciężar dowodu, że metoda ta jest zgodna z kryteriami określonymi w art. 48a ust. 9 Prawa energetycznego. W takim przypadku, kierując się zarówno zasadami doświadczenia życiowego, jak również określoną kolejnością metod rozliczeń przyjętą przez samego ustawodawcę w art. 45a ust. 8 Prawa energetycznego, należy wyjść z założenia, że energooszczędne zachowania oraz określenie opłat odpowiadających zużycia ciepła za ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody zapewniają najlepiej metody na podstawie wskazań ciepłomierzy oraz wodomierzy. Z tych względów zarzut naruszenia art. 6 k.c. nie był uzasadniony.

Uwzględniając powyższe skarga kasacyjna jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.